

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9-10 december 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 723), Verslag van de formele JBZ-raad van 7-8 oktober 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 722), Negende editie van het door de Europese Commissie jaarlijks gepubliceerde Europees Justitie Scorebord (EJS) (Kamerstuk 22 112, nr. 3199) en Fiche: Commissie aanbeveling inzake de bescherming van journalisten (Kamerstuk 22 112, nr. 3233).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Meenen

Adjunct-griffier van de commissie,
Burger

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1.	Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie	2
2.	Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie	3
3.	Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie	4
4.	Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie	6
II.	Reactie van de bewindspersonen	8

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-raad van 9 en 10 december 2021. Zij stellen graag nog enkele vragen over deze agenda.

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9-10 december 2021

NextGeneration EU – voorkomen van infiltratie door georganiseerde criminaliteit

De leden van de VVD-fractie vinden het een zorgelijke ontwikkeling dat criminelen misbruik maken van Europese fondsen die bedoeld zijn om de schade van de coronacrisis te herstellen. Kunt u nader duiden op wat voor manier zij dit doen? Heeft u signalen ontvangen dat dit in Nederland ook gebeurt en zo ja, op welke schaal?

Voornoemde leden vinden het positief dat deze problematiek tot een integrale aanpak noopt. Zij lezen onder andere over onderlinge gegevensdeling tussen EU-organen maar ook tussen bevoegde nationale autoriteiten. In hoeverre belemmert nationale wetgeving deze gegevensdeling? Zijn er andere lidstaten die hier tegenaan lopen?

Is de aanpak op dit moment sluitend? Zo nee, welke EU-lidstaten bemoeilijken die sluitende aanpak? Betekent dit voorts dat Operatie Sentinel niet actief is in die lidstaten? Wat wordt er in dat geval gedaan om de aanpak wel sluitend te maken, opdat alle EU-lidstaten fraude met Europees belastinggeld gaan aanpakken?

Verslag van de formele JBZ-raad van 7-8 oktober 2021

De leden van de VVD-fractie hebben de antwoorden van de bewindspersonen met interesse gelezen en hebben daarover nog enkele vragen.

Deze leden lezen dat de Europese Commissie (EC) zorgen heeft over het feit dat nog niet alle lidstaten wetgeving hebben aangenomen om hun nationale justitiële systemen aan te passen voor de implementatie van de verordening inzake het Europees Openbaar Ministerie (EOM-verordening). Hoe verloopt de implementatie van de EOM-verordening in Nederland? Welke lidstaten lopen achter met deze implementatie? Wat wordt er gedaan om deze lidstaten te activeren deze wetgeving wel aan te nemen?

Voornoemde leden lezen over de Europese inzet in de strijd tegen (seksueel) kindermisbruik en verwelkomen deze inzet. Is de aangekondigde wetgeving inmiddels gepresenteerd? Hoe sluit de Europese inzet aan op de Nederlandse inzet in de strijd tegen seksueel kindermisbruik? Maakt Europese wetgeving het beter mogelijk om in Nederland gevestigde hostingbedrijven aan te pakken?

2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad op 9 en 10 december 2021 te Brussel. Zij hebben hierover nog enkele kritische vragen.

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9-10 december 2021

Samenwerking tussen de contraterrorisme autoriteiten

De leden van de D66-fractie lezen dat de EU contraterrorisme coördinator (EUCTC) Ilkka Salmi tijdens een bezoek aan Nederland op 15 en 16 november jl. zijn prioriteiten heeft toegelicht. Kunt u toelichten in hoeverre de genoemde prioriteiten overeenkomen met de prioriteiten in het Nederlandse contra-terrorisme beleid?

Deze leden merken op dat drie ideologieën in de geannoteerde agenda genoemd worden: jihadisme, rechts- en links extremisme. Zijn deze drie ideologieën genoemd door de EUCTC als zijnde de drie grootste dreigingen? Zo ja, verschilt de dreiging in Europa daarin van die in Nederland, waar de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) het jihadisme en het rechts-extremisme als grootste dreigingen aanduidt? Hoe verklaart u dat?

Ministeriële conferentie over het tegengaan van seksueel kindermisbruik

De leden van de D66-fractie onderschrijven dat internetdiensten een grote verantwoordelijkheid dragen in de strijd tegen online seksueel kindermisbruik. Hoe zou die verantwoordelijkheid volgens u vorm moeten krijgen? Hoe zou een gezamenlijke Europese aanpak daaraan bij kunnen dragen?

EU toetreding tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat de onderhandelingen inzake de toetreding van de EU tot het EVRM zijn hervat en er inmiddels meerdere onderhandelingsronden hebben plaatsgevonden. Zij lezen dat er over het algemeen een constructieve houding is en de meeste niet-EU-leden van de Raad van Europa (RvE) bereidheid tonen om mee te denken. Kunt u aangeven welke EU-leden en welke niet-EU leden van de RvE in deze onderhandelingen minder constructief zijn? Wat zijn hun bezwaren? Wat gaat u doen om bij deze staten een bereidwillige houding te creëren? Voorts lezen deze leden dat de EU parallel aan de onderhandelingsronden op raads werkgroepniveau aan de uitwerking van interne regels werkt die de lidstaten en de EU onderling moeten vaststellen. Waarover gaan deze interne regels? Kunt u aangeven wat hierbij de inzet van het kabinet is?

Geleerde lessen Covid-19 noodwetgeving

De leden van de D66-fractie steunen de gedachtewisseling over geleerde lessen ten aanzien van de Covid-19-noodwetgeving. Zij lezen dat u tijdens de Raad het belang en de noodzaak van parlementaire en rechterlijke controle bij noodwetgeving zal onderstrepen. Zij vragen welke lessen u namens Nederland bij deze gedachtewisseling zal inbrengen en op welke gebieden/onderwerpen u denkt te kunnen leren van andere lidstaten.

Tegengaan haatmisdrijven en haatzaaien

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voornemen van de EC om de lijst met eurocrimes uit artikel 83

VWEU uit te breiden met haatmisdrijven en haatzaaien. Zij lezen dat Nederland vanwege gebrek aan haalbaarheid van dit voorstel graag alternatieve of aanvullende voorstellen ziet.

Aan welke voorstellen wordt daarbij gedacht? Wat maakt dat die voorstellen wel haalbaar zouden zijn? Op welke wijze zoekt Nederland daarbij de samenwerking op met Frankrijk, gegeven dat het tegengaan van haatmisdrijven en haatzaaien een prioriteit is van het inkomende Franse Voorzitterschap?

Stand van zaken Europees Openbaar Ministerie

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat het EOM afgaande op de eerste berichten een voortvarende start lijkt te maken. Kunt u aangeven hoeveel geld de rechtszaken bij het EOM de EU zullen opleveren? Bent u bereid de Kamer elk kwartaal te informeren over dit bedrag? Deze leden lezen voorts dat er nog trajecten voltooid moeten worden voor het EOM volledig operationeel kan zijn. Kunt u aangeven welke trajecten dit zijn? Kunt u aangeven hoe het – na het vonnis van de Sloveense bestuursrechter van 5 oktober – staat met de voordracht van Slovenië voor het EOM? Kunt u bij de aankomende JBZ-raad wederom aandacht vragen voor deze kwestie bij zijn Sloveense evenknie?

Toekomstige justitie-onderwerpen

De leden van de D66-fractie lezen dat de EC in het voorjaar van 2022 zal beoordelen in hoeverre de convergentie op het terrein van voorlopige hechtenis en detentieomstandigheden kan bijdragen aan de verbetering van betere grensoverschrijdende justitiële samenwerking. Zij lezen dat er steun is van de lidstaten om goede praktijken uit te wisselen, maar geen draagvlak voor convergentie van standaarden. Deze leden vragen of u naar aanleiding van de presentatie van de EC hierover expliciet aandacht wil vragen voor het naleven van minimumstandaarden voor detentieomstandigheden door andere lidstaten. Dat is van belang voor de effectieve uitvaardiging en uitvoering van het Europees arrestatiebevel (EAB). Daarvoor is ook van belang dat de nationale instantie die beslist over het EAB onafhankelijk is. Deze leden wijzen u erop dat de instantie die daartoe in Nederland is aangewezen, het Openbaar Ministerie, daar niet aan voldoet, omdat u in concrete strafzaken een aanwijzingsbevoegdheid heeft. Deze leden wijzen erop dat deze aanwijzingsbevoegdheid dient te vervallen om te voldoen aan de EU-vereisten. Graag vragen zij u hierop te reageren.

Jaarlijkse rapportage EU-Handvest van de grondrechten

De leden van de D66-fractie kijken met belangstelling uit naar het rapport over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten in een digitaal tijdperk in lidstaten en de toelichting daarop van de EC. Deze leden zijn van mening dat het Handvest alleen haar potentieel kan benutten als dit document voldoende bekendheid geniet binnen de lidstaten. Zij constateren dat de bekendheid nog altijd kan verbeteren. Deze leden vragen u daarom of u aandacht kunt vragen voor de bekendheid van het Handvest als het rapport over de toepassing van het EU-Handvest besproken wordt.

3. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Dit leidt tot enkele vragen bij deze leden. Daarnaast hebben zij nog enkele vragen over andere Europese aangelegenheden op het terrein van binnenlandse zaken en justitie.

De leden van de SP-fractie lezen dat de EC een nieuwe Prüm-verordening zal presenteren. Daarover hebben zij de volgende vragen. Het kabinet geeft in de geannoteerde agenda aan dat Prüm voortaan met een centrale router gaat werken. Wat houdt dat in? Daarnaast lezen deze leden dat de EC voornemens is om Europol rechtstreeks toegang te geven tot de Prüm-gegevens. In de consultatie van de EC gaf het kabinet nog aan te onderzoeken wat het betekent om Europol toegang te geven tot deze gegevens. Bent u inmiddels tot een standpunt gekomen hieromtrent en zo ja, wat is dat standpunt? Vindt u het wenselijk wanneer Europol op eigen houtje deze gevoelige, justitiële gegevens kan inzien? Als laatste zijn de leden van de SP-fractie bijzonder gefascineerd door het toevoegen van politiegegevens aan Prüm. Om welke gegevens gaat het hier precies en wat vindt u hiervan? Gaat dit er uiteindelijk tot leiden dat de Letse autoriteiten precies weten wanneer iedere Nederlander met de politie in aanraking is geweest?

Dan hebben de aan het woord zijnde leden nog vragen over het tegengaan van haatmisdrijven en haatzaaien. Met de toenemende polarisatie in de maatschappij onderstrepen deze leden het belang van deze strijd. Maar de leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de EC voornemens is om artikel 83 van het VWEU uit te breiden met haatmisdrijven en haatzaaien. Voornoemde leden merken op dat dit een ingrijpend besluit is dat de EU competenties geeft om zich in te spannen tegen deze misdrijven. U spreekt uw teleurstelling uit over de verwachting dat het voorstel om haatmisdrijven en haatzaaien niet op de benodigde unanimiteit van de Europese Raad kan rekenen. Kunt u toelichten waarom zij het nodig acht en het subsidiair en proportioneel vindt om haatmisdrijven en haatzaaien toe te voegen aan artikel 83 VWEU? Kunt u toelichten waarom Nederland in de strijd tegen haatmisdrijven en haatzaaien samenwerking met andere lidstaten nodig acht? Kunt u een overzicht geven van welke verordeningen en richtlijnen op het terrein van binnenlandse zaken en justitie gebaseerd zijn op artikel 83 VWEU?

Verslag van de formele JBZ-raad van 7-8 oktober 2021

De leden van de SP-fractie lezen in het verslag van de vorige JBZ-Raad dat er geen minimumstandaarden voor detentie vast zijn gesteld. Daarentegen heeft de EC wel aangekondigd financiering beschikbaar te stellen voor detentie. Voornoemde leden hebben daarover de volgende vragen. Uit welk fonds of potje gaat de EC dit bekostigen? Welke voorwaarden worden er aan dit geld gesteld? Waarom zijn lidstaten eigenlijk niet in staat om de detentieomstandigheden in hun eigen land op orde te stellen? Kunnen enkele lidstaten de financiële verantwoordelijkheid niet aan om voor degelijke detentie te betalen waardoor de EC nu bij moet schieten? Gaat Nederland nu meebetalen aan de gevangenen in Roemenië terwijl de werkdruk bij onze eigen Dienst Justitiële Instellingen al te hoog is? Of gaat Nederland hier ook geld uit putten? Zo nee, waarom niet? Als Slowakije hier geld voor vraagt dan kan u wellicht ook een bijdrage krijgen voor uw plannen in Vlissingen, Lelystad en Vught. Deze leden ontvangen op dit punt graag een reactie.

Negende editie van het door de Europese Commissie jaarlijks gepubliceerde Europees Justitie Scorebord (EJS)

De leden van de SP-fractie hebben, zoals inmiddels gebruikelijk, aandacht voor de staat van de rechtsstaat in de diverse lidstaten. Lidstaten zijn daar zelf primair voor verantwoordelijk. Toch lijken diverse lidstaten er een

loopje mee te nemen. Voornoemde leden constateren dat in Nederland landen zoals Hongarije en Polen het publieke debat domineren. Maar deze leden merken op dat ook andere lidstaten het minder nauw nemen met de rechtsstaat, zij denken onder andere aan Roemenië, Malta en Tsjechië. Kunt u toelichten over welke lidstaten u zorgen heeft over de situatie van de rechtsstaat en hoe u daar aandacht voor vraagt in de diverse gremia?

De leden van de SP-fractie ontkomen er niet aan om opnieuw stil te staan bij Polen.

Het Poolse Constitutionele Hof heeft Artikel 6 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens in strijd met de Poolse Grondwet verklaard.¹ Kunt u op dit nieuwe dieptepunt reageren? Vindt u nog altijd dat er sprake is van «wederzijds vertrouwen» in de rechtsstaat van Polen? Zo nee, welke conclusies verbindt u hier aan?

4. Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie

Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9-10 december 2021

Richtlijn kritieke entiteiten (CER-richtlijn)

De leden van de Volt-fractie constateren dat een voor het kabinet belangrijk punt ten aanzien van de Richtlijn kritieke entiteiten een uitzonderingsclausule voor nationale veiligheid is. Waarom houdt u vast aan een algemeen geformuleerde uitzonderingsclausule? Ziet u ruimte voor andere vormen van uitzonderingsclausules? Zoals een specifieke uitzonderingsclausule? Zo nee, waarom niet?

Hoe kan Europese samenwerking bijdragen aan het vergroten van nationale veiligheid?

Uitvoering interoperabiliteit

Ten aanzien van de uitvoering interoperabiliteit vragen de leden van de Volt-fractie of het mogelijk is dat u niet instemt met de aangepaste planning omtrent de uitvoering interoperabiliteit. Zo ja, waar hangt dit van af? Onder welke voorwaarden bestaat die mogelijkheid?

Samenwerking tussen de contraterrore autoriteiten

Hoewel u geen discussie verwacht ten aanzien van de EU contraterrore coördinator (EUCTC), vragen de leden van de Volt-fractie wat de voornaamste prioriteiten van Nederland zijn voor de komende periode van de EUCTC. Spreekt u hierover met andere EU-lidstaten? Zo ja, met welke lidstaten? Voor zover er de mogelijkheid bestaat om vragen te stellen aan de Counter Terrorism Group (CTG), welke vragen zal u dan stellen?

Politiesamenwerkingscode

De leden van de Volt-fractie lezen dat u verwacht dat de politiesamenwerkingscode naar verwachting zal zien op de modernisering van informatie-uitwisseling en communicatie. Welke belemmeringen in de informatie-uitwisseling en communicatie tussen de lidstaten en grensoverschrijdende operationele samenwerking op het gebied van rechtshandhaving ervaart Nederland op dit moment? Heeft u ideeën over hoe de politiesamenwerkingscode verbeterd kan worden? Zo ja, welke?

¹ Trouw, «Pools Constitutioneel Hof zet mensenrechtenverdrag opzij», 25 november 2021

Prüm

Hoe staat u tegenover de van de EC verwachte uitbreiding van de gegevenscategorieën die kunnen worden uitgewisseld, met gezichtsbeelden en politiebesteden? Hoe oordeelt u over dit voorstel in het kader van mensenrechten, met name het recht op bescherming van persoonsgegevens en het recht op bescherming van het privéleven, en de Europese privacywetgeving? Onder welke voorwaarden acht u het gebruik van deze gegevenscategorieën toelaatbaar? Welke criteria worden daarbij afgewogen?

Verordening e-evidence

De leden van de Volt-fractie lezen dat los van de onderhandelingen over de e-evidence verordening internationaal wordt onderhandeld over een overeenkomst tussen de EU en de VS inzake de overlevering van elektronisch bewijsmateriaal. Onder meer het ontbreken van een akkoord over de e-evidence verordening is een complicerende factor in deze onderhandelingen. In hoeverre spelen AVG-regels omtrent doorgifte van persoonsgegevens een rol in het bereiken van een overeenkomst tussen de EU en de VS? Welke waarborgen worden getroffen om eventuele risico's zoveel mogelijk te mitigeren? Ziet u daar risico's? Wordt daar tussen de lidstaten op dit moment nog over gesproken? Zo ja, waarover precies?

EU toetreding tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

U spreekt uit voorstander te zijn van een zo snel mogelijke toetreding van de EU tot het EVRM. De leden van de Volt-fractie sluiten zich daarbij aan. Daarom de vraag: hoe zet u zich actief in voor het werk aan de EU-interne regels parallel aan de onderhandelingen in Straatsburg? Welke politieke en juridische belemmeringen zijn er op dit moment?

Geleerde lessen Covid-19 noodwetgeving

Ten aanzien van de geleerde lessen Covid-19 noodwetgeving geeft u aan in te zetten op het belang van een goed functionerende rechtsstaat en de noodzaak van parlementaire en rechterlijke controle bij noodwetgeving. Volgens de leden van de Volt-fractie hoort daar ook bij dat (vrijheidsbeperkende) maatregelen worden ingetrokken zodra zij niet langer proportioneel zijn. Onderstreept u dit?

Tegengaan haatmisdrijven en haatzaaien

Ten aanzien van het bestrijden van haatmisdrijven en haatzaaien vragen de leden van de Volt-fractie welke aanvullende of alternatieve voorstellen om het probleem aan te pakken Nederland zelf zou voorstellen. Daarnaast de vraag of, en zo ja, hoe u zich inzet om tot een gezamenlijk besluit te komen op het gebied van seksuele gerichtheid en bredere LHBTIQ-problematiek. Bent u daarover in dialoog met andere lidstaten? Zo ja, met welke lidstaten en wat is daarbij de Nederlandse inzet?

Stand van zaken Europees Openbaar Ministerie

Ten aanzien van het EOM vragen de leden van de Volt-fractie wat de eerste ervaringen zijn met het functioneren van het EOM en of u kunt toelichten of u de ruimte ziet voor een eventuele uitbreiding van het mandaat van het EOM.

II. Reactie van de bewindspersonen